

Bacheloroppgave

ADM650 Jus og administrasjon

Styringsrasjonalitet under COVID-19 pandemien

5 og 6

Totalt antall sider inkludert forsiden: 32

Molde, 20.05.2020

Høgskolen i Molde
Vitenskapelig høgskole i logistikk

Obligatorisk egenerklæring/gruppeerklæring

Den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk. Erklæringen skal bevisstgjøre studentene på deres ansvar og hvilke konsekvenser fusk kan medføre. Manglende erklæring fritar ikke studentene fra sitt ansvar.

<i>Du/dere fyller ut erklæringen ved å klikke i ruten til høyre for den enkelte del 1-6:</i>		
1.	Jeg/vi erklærer herved at min/vår besvarelse er mitt/vårt eget arbeid, og at jeg/vi ikke har brukt andre kilder eller har mottatt annen hjelp enn det som er nevnt i besvarelsen.	☒
2.	Jeg/vi erklærer videre at denne besvarelsen: <ul style="list-style-type: none">• ikke har vært brukt til annen eksamen ved annen avdeling/universitet/høgskole innenlands eller utenlands.• ikke refererer til andres arbeid uten at det er oppgitt.• ikke refererer til eget tidligere arbeid uten at det er oppgitt.• har alle referansene oppgitt i litteraturlisten.• ikke er en kopi, duplikat eller avskrift av andres arbeid eller besvarelse.	☒
3.	Jeg/vi er kjent med at brudd på ovennevnte er å <u>betrakte som fusk</u> og kan medføre annullering av eksamen og utestengelse fra universiteter og høgskoler i Norge, jf. Universitets- og høgskoleloven §§4-7 og 4-8 og Forskrift om eksamen §§14 og 15.	☒
4.	Jeg/vi er kjent med at alle innleverte oppgaver kan bli plagiatkontrollert i URKUND, se Retningslinjer for elektronisk innlevering og publisering av studiepoenggivende studentoppgaver	☒
5.	Jeg/vi er kjent med at høgskolen vil behandle alle saker hvor det forligger mistanke om fusk etter høgskolens retningslinjer for behandling av saker om fusk	☒
6.	Jeg/vi har satt oss inn i regler og retningslinjer i bruk av kilder og referanser på biblioteket sine nettsider	☒

Personvern

Personopplysningsloven

Forskningsprosjekt som innebærer behandling av personopplysninger iht.

Personopplysningsloven skal meldes til Norsk senter for forskningsdata, NSD, for vurdering.

Har oppgaven vært vurdert av NSD?

ja nei

- Hvis ja:

Referansenummer:

- Hvis nei:

Jeg/vi erklærer at oppgaven ikke omfattes av Personopplysningsloven:

Helseforskningsloven

Dersom prosjektet faller inn under Helseforskningsloven, skal det også søkes om forhåndsgodkjenning fra Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk, REK, i din region.

Har oppgaven vært til behandling hos REK?

ja nei

- Hvis ja:

Referansenummer:

Publiseringsavtale

Studiepoeng: 15

Veileder: Dag Erik Berg

Fullmakt til elektronisk publisering av oppgaven

Forfatter(ne) har opphavsrett til oppgaven. Det betyr blant annet enerett til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (Åndsverkloven. §2).

Alle oppgaver som fyller kriteriene vil bli registrert og publisert i Brage HiM med forfatter(ne)s godkjenning.

Oppgaver som er unntatt offentlighet eller båndlagt vil ikke bli publisert.

Jeg/vi gir herved Høgskolen i Molde en vederlagsfri rett til å gjøre oppgaven tilgjengelig for elektronisk publisering:

ja nei

Er oppgaven båndlagt (konfidensiell)?

ja nei

(Båndleggingsavtale må fylles ut)

- Hvis ja:

Kan oppgaven publiseres når båndleggingsperioden er over?

ja nei

Dato: 20.05.2020

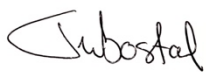
Forord

Denne bacheloroppgaven markerer slutten av 3 år innenfor fagfeltet juss og administrasjon ved Høgskolen i Molde. Skriveprosessen av denne oppgaven har vært krevende, men også utrolig lærerikt.

Utvelgelsen av temaet for oppgaven er på bakgrunn av den dagsaktuelle situasjonen som påvirker oss alle. Derfor synes vi dette fagfeltet innenfor internasjonal politikk er meget interessant, da det er læringsrikt å studere de viktigste aspektene innenfor Norges helsepolitikk under slike tider.

Vi vil dermed takke vår veileder Dag Erik Berg for et godt samarbeid, og en god veiledning gjennom hele prosessen.

Torvald Woll Bostad og Marvin Ihab El-Saghir Bouchachine

Molde og Sandefjord 20.05.2020

Sammendrag

Besvarelsen tar utgangspunkt i ulike elementer, som er sentrale å kartlegge, for å få et anstendig bilde på om pandemi håndteringen i Norge var et eksempel på at WHO indirekte styrte Norges beslutningsevne. Det legges vekt på Foucaults teori vedrørende styringsrasjonalitet, hvor denne teorien utgjør et viktig utgangspunkt i forbindelse med problemstillingen. For å besvare denne problemstillingen, måtte den metodiske tilnærmingen falle på en diskursanalyse. Diskursanalysen har bidratt til å forstå Foucaults teoretiske utgangspunkt i forbindelse med styringsrasjonalitet. Videre ble det i hoveddelen foretatt en sentral diskusjon vedrørende om Norge og WHO samarbeider med hverandre, eller om det kan sies å være en indirekte styring fra WHO. Det ble poengtert at forholdet mellom Norge og WHO er i høy grad et gjensidig samarbeid og ikke et eksempel på en indirekte styring. Dette gjensidige samarbeidet mellom Norge og WHO kunne ses i lys av at Sverige ikke deler den samme strategien i forbindelse med pandemi håndteringen. Det medførte at svenske myndigheter kan anses å ha en annen styringsrasjonalitet.

Innhold

1.0	Innledning og tema.....	1
1.1	Forskningsspørsmål og Hypotese	2
1.2	Oppgavens oppbygning.....	3
2.0	Del 1. Teoretisk perspektiv.....	3
3.0	Del 2. Metode	7
3.1	Diskursanalyse	8
4.0	Del 3 Fakta om nedstengningen.....	9
4.1	Generelt om WHO	10
4.2	WHOs virtuelle pressekonferanse.....	11
4.3	Nedstengningen i Norge.....	12
4.4	WHOs anbefalinger overfor Norge.....	14
4.5	Sammenligning mellom Norge og Sverige.....	14
5.0	Del 4 Diskusjon og analyse	15
6.0	Konklusjon.....	20
7.0	Referanseliste.....	22

1.0 Innledning og tema

Den 26. februar 2020 ble COVID-19 viruset for første gang påvist i Norge. Korona viruset hadde sitt opphav i den kinesiske byen Wuhan i slutten av 2019 (Helsenorge [HN], 2020). Viruset spredte seg raskt til hele verden, og den 12. mars erklærte WHO virusutbruddet, for en pandemi (HN, 2020). Den britiske statsviteren Simon Rushton definerte en pandemi, som en epidemi som forekommer over et vidt spredt område som krysser internasjonale grenser, samt vanligvis rammer et stort antall mennesker utenfor en nasjonal befolkning (Rushton, 2019). På bakgrunn av pandemierklæringen til WHO, vedtok helsedirektoratet i Norge en nedstenging av samfunnet dagen etter, erklæringen ble kunngjort. Dette fikk følgelig alvorlige konsekvenser for hele verden, inkludert Norge. Siden Norge er et av medlemslandene til WHO, lå det mest nærliggende for norske myndigheter å stenge ned samfunnet med hensyn til WHOs kunngjøring. Ulike samfunnsområder ble dermed rammet, eksempelvis offentlige institusjoner, fritidsklubber, serverings- og utesteder, samt private og offentlige bedrifter. Som en følge av disse konsekvensene, ble livet som man kjente omstilt, og distansering, hjemmekontor og restriksjoner ble allmennfattelig. Dermed kan anbefalingene fra WHO karakteriseres, som en slags type styring der Norge vedtar disse omfattende tiltakene overfor befolkningen.

Det er flere perspektiv innenfor internasjonal politikk som kan belyse denne type styring. I denne besvarelsen vil det tas utgangspunkt i teorien til den franske filosofen Michel Foucault, vedrørende “governmentality” for å diskutere denne formen for styring. Utgangspunktet for å utvelgelsen av denne teorien om styring, er at Foucault anså styring på bakgrunn av en hel befolkning, noe som er utgjør en sentral del av problemstillingen til denne besvarelsen.

Problemstillingen blir dermed: *Er håndteringen av pandemien i Norge et eksempel på at WHO og Norge deler samme styringsrasjonalitet?*

Ettersom det er et svært omfattende tema, vil det være svært krevende å redegjøre for alle aspektene ved den gitte problemstillingen. Dermed vil denne besvarelsen primært

avgrenses til å ta utgangspunkt i maktteoretikeren Michel Foucaults teori vedrørende “governmentality”. Dette begrepet vil danne det teoretiske grunnlaget for løsningen av den overnevnte problemstillingen. Besvarelsen vil også være avgrenset til en sammenligning mellom Norge og Sverige sin håndteringsstrategi. Dette er på bakgrunn av at det er to tilsynelatende like land, som befinner seg i samme situasjon. Av den grunn vil det være attraktivt å sammenlikne håndteringen til disse landene opp mot problemstilling om styringsrasjonalitet, da det er mye som tyder på at det foreligger to ulike rasjonaliteter.

Bakgrunnen for at vi ønsker å forske mer på akkurat COVID-19 pandemien er først og fremst, fordi den er meget dagsaktuell og har en stor betydning for hele samfunnet. Ettersom hele verden befinner seg i denne situasjonen med tanke på at man må leve ytterligere begrenset enn tidligere.

For å analysere i hvilken grad det foreligger en styringsrasjonalitet der norske myndigheter blir styrt på distanse, vil vi i denne besvarelsen ta utgangspunkt i to ulike forskningsspørsmål.

1.1 Forskningsspørsmål og Hypotese

Forskingsspørsmål 1: Er håndteringen av pandemien et eksempel på at WHO styrer Norge på distanse, basert på en styringsrasjonalitet?

Hypotese: Styring på distanse kan tilsi en bestemt styringsrasjonalitet. Ut av en naturlig språklig forståelse av uttrykket “styring på distanse”, kan det tilsi at en utenforstående organisasjon, i dette tilfelle WHO, kan fatte beslutninger på vegne av Norge. Dette kan sies å stride mot Norge som en suveren stat i henhold til suverenitetsprinsippet.

Forskingsspørsmål 2: Hvorfor innretter norske myndigheter etter WHO's anbefalinger?

Hypotese: Norge samarbeider og stoler på legitimiteten til den medisinske kompetansen i WHO. Deres organisasjon har et legitimt mandat for å handle under en pandemi, og derfor følger Norge WHO's anbefalinger.

1.2 Oppgavens oppbygning

Besvarelsen vil hovedsakelig bestå av fire deler. Del 1 vil omhandle en teoridel, med utgangspunkt i Michel Foucaults teori om “governmentality”. I del 2 vil det bli redegjort for hvilken metode, som er best egnet for å kunne besvare den tidligere nevnte problemstillingen. Del 3 vil omfatte hoveddelen, som vil bestå av empiri tilknyttet håndteringen av pandemien i Norge, samt generell informasjon om WHO og deres anbefalinger. I tillegg, vil denne delen omfatte en sammenligning mellom håndteringen i Norge og Sverige. Videre vil del 4 hovedsakelig ta utgangspunkt i Michel Foucault sin teori om “governmentality”. Denne teorien danner grunnlaget for diskusjonen av empirien som er blitt belyst i forbindelse med nedstengingen av Norge. Avslutningsvis vil det foretas en oppsummering om de mest betydelige funnene, som har blitt presentert i besvarelsen, i tillegg til en konklusjon på den tidligere nevnte problemstillingen.

I den følgende delen vil det bli redegjort for det teoretiske perspektivet til Foucault.

2.0 Del 1. Teoretisk perspektiv

For å forstå Michel Foucaults teori om “governmentality”, må det først foretas en redegjørelse av hva en rasjonalitet omhandler. Redegjørelsen av rasjonalitet er sentral fordi “governmentality” kan ses på som en form for rasjonalitet, og da vil det være hensiktsmessig å utlede en definisjon av begrepet rasjonalitet. Det finnes ulike definisjoner på rasjonalitet, men for denne besvarelsen vil det ta sikte på Nils Gilje og Harald Grimen (2013) sin redegjørelse av dette begrepet. Begrepet rasjonalitet stammer fra det latinske ordet “ratio”, og betyr fornuft. Dermed vil rasjonalitet kunne knyttes opp imot den antakelsen at individer er rasjonelle aktører, og dermed skaper det et behov for å forstå deres atferd, og ytringer (Gilje og Grimen, 2013:194). Gilje og Grimen sin definisjon av rasjonalitet kan også forstås i lys av det Max Weber hevdet. Ved at Weber også fokuserte på den individuelle rasjonaliteten, som forelå hos mennesker i forbindelse med å fatte ulike valg (Weber, 2000:181). Michel Foucault kan sies å utvikle en annen tilnærming av begrepet rasjonalitet, hvor denne rasjonaliteten, er i sentrum på en større skala enn på et individnivå. Derfor kan også “governmentality” begrepet til Foucault i høy grad å anses å

være en slags diskurs. “Governmentality” begrepet til Foucault vil derfor være en type rasjonalitet, og videre må det dermed undersøkes av hva som ligger til grunn for forståelsen av “governmentality”. Derfor vil det først tas sikte på å identifisere hva slags teoretiker Michel Foucault var, for den ytterligere forståelsen av hans styringsteori.

Michel Foucault var først og fremst sentral i bruddet med strukturalismen. (Cappelens upopulære podkast [CUP], 2019, 1:43). Strukturalismen var altså en måte å forstå samfunnet på, som dreide seg hovedsakelig om å observere forskjellige strukturer f. eks hvordan en familie forholder seg til mat så kunne man slutte seg til en ikke synlig struktur, som bestemte disse faktorene. Foucaults store gjennombrudd var altså som poststrukturalist. Videre er Foucault også kjent for sitt arbeid innenfor disiplin. Disiplin er en maktform som går ut på at uansett om en person utøver motstand, så forblir situasjonen den samme som om personen hadde vært enig (CUP, 2019, 4:20). Enigheten i denne situasjonen skyldtes at “Foucault hadde en opplevelse i den virkelige verden som var veldig interessant i forhold til studiet hans om disiplin” (CUP, 2019, 7:38). Et slikt eksempel var revolusjonen i Paris i 1848. Dette var fordi at revolusjonen i 1848, egentlig ikke en var reell revolusjon ifølge Foucault, fordi strukturalismen tydet på at det gikk imot et nytt regimet, noe som egentlig ikke var tilfellet.

Foucault ønsket å fokusere på noe annet enn monarkiet og de politiske lederne. Han hevdet at "kongens hode er kappet av", som betydde at det var tid for et nytt regimet, men likevel fortsatte velde som før. Nærmere sagt betydde det at “kroppen” i den forstand gikk videre selv om dette “hodet var kappet av” (CUP, 2019, 8:02). Det ble dermed et spørsmål om hvordan staten kan fortsette å regjere selv om hode var kappet av. Svaret på dette ifølge Foucault var at man måtte forstå staten, som ikke bare som en sentraladministrasjon, men som en rekke forskjellige institusjoner som støtter opp imot om statens perspektiv. Slike forskjellige institusjoner, er for eksempel skolen eller barnevernet (CUP, 2019, 9:02).

Et av mest betydelige teoretiske bidragene til Foucault kan sies å være hans teori om styring. Foucault utledet denne teorien med det franske begrepet “gouvernementalité” oversatt til engelsk governmentality (Foucault, 2002:10). Iver B. Neumann definerte “governmentality” til norsk, som “regjering”. Begrepet er altså knyttet til det “å regjere eller styre” (Foucault, 2002:10). Dermed vil dette begrepet omfatte et middel til å forstå hvilke spesifikke typer maktutøvelser, som befinner seg innenfor ulike moderne samfunn (Foucault, 2002:10). Likevel kan oversettelsen av begrepet governmentality til simpelthen “regjering”, ikke anses å være en adekvat oversettelse. Grunnet at regjering kan forstås på

to måter, ved at det enten vil tilsi det å regjere slik Neumann hevder, eller at begrepet omhandler den formelle regjeringen innenfor en stat.

Forskeren Svein Hammer (2021) påpeker videre i sin litteratur, at begrepet “governmentality” ikke dekkes av det norske vokabularet, ved at man ikke har en anstendig oversettelse av dette begrepet. Hammer (2021) trekker blant annet frem “regjering” som et mulig norsk ord for å beskrive Foucaults perspektiv. Likevel fant Hammer (2021) ut at det var best å forholde seg mest mulig til en direkte oversettelse av begrepet “governmentality”, og definerte “governmentality” som styringsrasjonalitet. Styringsrasjonalitet omhandler altså konsekvente tenkemåter som forsøker å identifisere, kategorisere, definere og ordne virkeligheten. Styringsrasjonalitet medfører at det altså kan være mulig å utøve en indirekte form for styring overfor et mottakelig subjekt (Hammer, 2021). På bakgrunn av denne definisjonen til Hammer, vil det altså være mest nærliggende å ta utgangspunkt i begrepet styringsrasjonalitet, kontra “regjerings” eller “governmentality” begrepet til Neumann og Foucault.

Med styringsrasjonalitet lagt til grunn som den mest adekvate oversettelsen, vil det i det følgende avsnittet dermed foretas en redegjørelse av, hva Foucault egentlig legger i dette begrepet.

Michel Foucault nevner tre faktorer som er essensielle i forbindelse med begrepet styringsrasjonalitet. Disse faktorene dreier seg hovedsakelig om sikkerhet, befolkning og styring. I henhold til den første faktoren, som er sikkerhet hevder Foucault at dette begrepet kan forstås i sammenheng med begrepet “regjerifisering” (Foucault, 2002: 68). Begrepet regjerifisering går hovedsakelig ut på et skille mellom det føydale samfunnet på 1400-tallet, og en senere moderne administrasjons staten. Det føydale samfunnet betegnes av at det var i høy grad preget av sedvane lover, som medførte at befolkningen fulgte praktiserte normer som har blitt skapt over en lengre tidsperiode (Foucault, 2002:70). Det føydale samfunnet har videre lagt grunnpilarene for hvilke hensyn administrasjons staten i dagens samfunn skal ta stilling til med blant annet tanke på prinsippet om rettssikkerhet, ved at prosedyrer, og kontroll er en av de mest sentrale kjennetegnene på administrasjonsstaten.

Den neste faktoren som det må foretas en redegjørelse, av er som sagt befolkningen. Aller først kan det stadfestes at begrepet “befolkning” ifølge Foucault er et omfattende begrep. Dette er fordi befolknings begrepet til Foucault omhandlet for det første familien (Foucault, 2002:63). Foucaults perspektiv på familie innehar en ulik definisjon, enn det som kjennetegnes i moderne tid. Ved at Foucault (2002:63) betegner familie, som en overgang fra et mindre samfunn med bestemte familiemedlemmer, og over til et større samfunn med flere medlemmer. Denne overgangen fra en tradisjonell familie, og over til en befolkning viser altså ulike dimensjoner av samfunnet, som er knyttet til menneskers sosiale behov, og observasjoner innenfor et gitt samfunn (Foucault, 2002:63). Dette kan sies å henge sammen med at befolkningen i henhold til Foucault, blir ansett som å være et subjekt og et objekt i forbindelse med styringsperspektivet hans (2002:64). Befolkningen er altså et subjekt fordi den fremstår som en gruppe mennesker med ambisjoner og sosiale behov. Behovene og ambisjonene gjør disse gruppene lett påvirkelig til å kunne nå disse målene og fylle deres behov. På en annen side fremstår befolkningen, som et objekt fordi de styrende gjennomfører observasjoner, som igjen gir de styrende en viten for å kunne oppnå sitt siktemål (Foucault, 2002:64).

For å fremheve betydningen av dette styringsperspektivet, så har Foucault illustrert et eksempel. Dette eksemplet går ut på hvordan styringsmaktene kan implementere ulike styringsteknikker overfor befolkningen. Slike styringsteknikker kan foregå ved at de styrende indirekte kan stimulere fødselsraten, eller påvirke bosettingsmønsteret til en gitt befolkning (2002:64). Befolkningen kan da altså bli indirekte styrt til å etablere seg innenfor en gitt region, som de styrende har en interesse av. På bakgrunn av den indirekte styringen så kan det igjen føre til at disse maktene kan påvirke subjektets mest intime og sosiale behov. Denne styringen kan videre føre til at befolkningen blir framstilt, som et objekt på bakgrunn av de styrendes økte kontroll (Foucault, 2002:64).

Den endelige faktoren, som er viktig å foreta en redegjørelse av, for å utvikle en forståelse av hva styringsrasjonalitet dreier seg om ifølge Foucault omhandler som sagt styring. Kunsten å styre kan hovedsakelig inndeles etter tre behov ifølge Foucault (2002:49). Disse tre behovene går ut på hvordan en skal styre en stat, hvordan en skal styre økonomien, og til slutt hvordan en skal styre den politiske økonomien innenfor en stat. Å styre en stat vil altså si en etablering av en felles økonomi for borgerne, ved at de styrende overvåker innbyggerne, formuen og oppførselen til alle individer (Foucault, 2002:50). Familie i forbindelse med økonomi handler altså om hvordan man forvalter, sitt gods og andre

verdier innen rammen av familien. Det å styre en familie inngår også i det å være en god familiefar, som igjen handler om å lede sin hustru, sine barn og sine tjenere (Foucault, 2002: 49). Nærmere sagt handler det altså ikke om å holde styr på familiens fysiske eiendeler, men det dreier seg mer om å ha individene i familien som siktemål (2002:52). Dermed utledet Foucault at familien ikke lenger var et dekkende begrep for å forklare utviklingen av den politiske økonomien, som hadde skjedd i samfunnet. Den politiske økonomien måtte heller forstås i lys av befolkningsbegrepet da dette omhandlet i større skala alle aktører og ikke bare enkeltes husstand, det vil si slik økonomien fremstår nå til dags i samfunnet (Foucault, 2002:65).

Avslutningsvis kan det nevnes at Foucaults videre syn på rasjonaliteter omhandlet i all hovedsak diskurser fremfor fokus på formelle politiske ledere. Fokuset på diskurser kan altså sies ha en sentral plass innenfor WHO's styringsrasjonalitet i forbindelse med pandemihåndteringen i Norge blant annet. Foucault skiller altså ikke mellom de styrende og de som blir styrt. Ettersom han hevder at bak individers beslutninger så ligger det en form for styringsrasjonalitet.

3.0 Del 2. Metode

Det relevante spørsmålet når det gjelder metodebruken i del 2, er hvordan vi skal kartlegge dataene som er blitt innsamlet, og hvordan vi skal analysere dem. Vårt utvalg består av offentlig tilgjengelige dokumenter som avisartikler, skriftlig pressemeldinger, og transkripsjoner fra pressekonferanser og for øvrig andre dokumenter som er utarbeidet av offentlige myndigheter. Samfunnsforskeren Dag Ingvor Jacobsen hevder at bruken av en slik metode for innsamling av data, betegnes som en dokumentundersøkelse (2018:170). Dette er fordi det som kjennetegner denne type metode er at informasjonen, som er samlet inn er i form av ord og ikke tall (Jacobsen, 2018:172).

For denne besvarelsen derimot, trenger vi å supplere Jacobsens samfunnsvitenskapelige metode med mer tilpassede metodiske tilnærminger. I metodelitteraturen har vi mange viktige tradisjoner, slike tilnærminger som kan bidra med å fortolke denne type empiriske data. Her kan vi bygge på viktige teoriretninger som hermeneutikk, diskursteori og ideanalyse. Ifølge Gilje og Grimen betyr hermeneutikk en «utledningskunst eller

forklaringskunst» (1993:143), som handler om å reflektere over en tekst og forklare hva den handler om. Dermed vil en dokumentundersøkelse være sentral for vår metode. Da vi vil i høy grad benytte oss av flere offentlig tilgjengelige dokumenter, og dermed er det nødvendig å også ha noen metoder for å fortolke empirien som er blitt innsamlet.

Det som kjennetegner våre data, er at det er meningsfulle data. Gjennom det hermeneutiske perspektivet gjør aktørene i betydelig grad, egne vurderinger og kan dermed anses å utgjøre selvstendige rasjonelle aktører. Gjennom å finne meninger så jobber man med rasjonaliteter. Dette kan forstås på to måter:

1. Hermeneutikken og individets fortolkning: Subjektet leser teksten og danner en bestemt forståelse av teksten.
2. Foucaults diskursanalyse: subjektets adferd blir styrt av rasjonaliteter og makt (“regjert” eller styrt på distanse).

Dermed vil en diskursanalyse utgjøre hoved metoden for denne besvarelsen. Med hoved metoden lagt til grunn, vil det følgende avsnittet omhandle en redegjørelse av hva diskursanalyse kan sies å omhandle.

3.1 Diskursanalyse

Ettersom diskursanalysen utgjør en sentral metode for å analysere den overnevnte problemstillingen, må det først foretas en redegjørelse av hva som kjennetegner en diskurs. Kevin C. Dunn og Iver B. Neumann (2016:2) karakteriserer diskurs som «...to be systems of meaning-production that fix meaning, however temporarily, and enable us to make sense of the world and to act within it.» Basert på denne definisjonen, vil diskurs i all i hovedsak omhandle rammene til det som er rimelig å mene innenfor et gitt fellesskap (Bratberg, 2017:35). Diskursanalyse omtales derfor ifølge Werner Christie Mathisen referert i Bratberg (2017:37), som en «analyse av språkbruk i en samfunnsmessig kontekst, med fokus på hvordan ideer og begreper som produseres i denne konteksten tolker og er med på å forme den samfunnsmessige virkeligheten». Forskeren som foretar en diskursanalyse er altså opptatt av hvordan kollektive forestillinger oppstår, speiles og vedvarer gjennom for eksempel språk (Bratberg, 2017:36).

Dermed vil diskursanalysen være essensielt for denne besvarelsen på bakgrunn av at WHO har utformet noen kollektive anbefalinger. Dette skyldes at verden gjennomgår en pandemi, som medfører at disse anbefalingene har til hensikt å skape en ny og tryggere hverdag, for å begrense smitte utbruddene.

Dermed vil diskursanalysen være til hjelp for å forklare hva som ligger til grunn for at Norge og andre land er kollektivt enig i WHO's råd og anbefalinger i forbindelse med den videre håndteringen av denne pandemien.

Avslutningsvis for del 2 vil det bli drøftet ulike styrker, og svakheter knyttet til vår besvarelse, som vil være hensiktsmessig å kartlegge for enhver metodebruk.

Styrken ved å benytte en dokumentundersøkelse, er blant annet at informasjonen er lett tilgjengelig ved at vi tar i utgangspunkt i regjeringen sin presse transkript, som befinner seg på deres hjemmeside. Svakheten derimot ved å benytte seg av en slik metodisk tilnærming, vil være at man som ved andre undersøkelser ikke helt vet hva slags beslutninger som fattes internt. I dette tilfellet vil man ikke være sikker på hvilke beslutninger, som fattes innenfor regjeringen. Dermed kan man ikke fullstendig ha tillit til informasjonen, som er blitt publisert på deres hjemmeside. Denne usikkerheten henger med sammen det Jacobsen omtaler som undersøkelsens pålitelighet, og derfor er det viktig å være kildekritisk (2018:173).

Videre vil den følgende delen, omhandle en empiriinnsamling i forbindelse med nedstengningen i Norge.

4.0 Del 3 Fakta om nedstengningen

I del 3 vil det først tas utgangspunkt i Verdens helseorganisasjon sin mest sentrale historikk. Videre vil det tas stilling til den aktuelle pressekonferansen fra WHO i forbindelse med utbruddet av COVID-19.

Videre vil det også bli foretatt en redegjørelse av den norske pressekonferansen, med fokus på tiltakene for 2020 mot den videre håndteringen av viruset fram mot sommeren. Deretter vil det bli redegjort for de relevante dataene som belyser implementeringen av WHO's anbefalinger overfor Norge.

Avslutningsvis vil det være hensiktsmessig å undersøke hvordan Sverige, har håndtert utbruddet. Da samarbeid på tvers av landegrensler kan sies å være et nøkkelelement for håndteringen av dette viruset. Derfor vil det bli henvist til de sentrale likhetene og differansene mellom de ulike type strategi håndteringene.

4.1 Generelt om WHO

Under opprettelsen av FN i 1945 så hevdet mange diplomater at det var viktig å kunne bevare individers helse på et globalt nivå. Den tidligere norske helsedirektøren Karl Evang hadde en svært sentral rolle for den fremtidige opprettelsen av WHO (FN, n.d.). Dette er fordi verdens helseorganisasjon ble opprettet i 1948, med en intensjon å kunne koordinere helsesaker innen FN-systemet (Lundberg, 2003). I tiden etter Karl Evang har det tidligere vært to andre norske politikere, som også har hatt en viktig posisjon innenfor WHO. Disse politikerne var for det første Gro Harlem Brundtland som var generaldirektør i perioden 1998 til 2003 (WHO, n.d.), hvor hun hadde en sentral rolle gjennom SARS krisen. For det andre var Jonas Gahr Støre, som var stabssjef under de to første årene til Brundtland. (Arbeiderpartiet, n.d.). Basert på disse to norske politiske lederne, kan det sies å skape en økt viktighet for å påpeke hvordan WHO er oppbygd, og om organisasjonen kan sies å inneha en beslutningsmyndighet. WHO er sammensatt av seks støttefunksjoner, knyttet til deres virksomhet (Regjeringen, 2014). Disse støttefunksjonene kan omtales som kunnskapsgrunnlag, forskning, faglig støtte, partnerskap, normer og standarder og til slutt utvikling av nye verktøy og retningslinjer på helseområder. I tillegg til disse støttefunksjonene, så har WHO organisert seg på en måte, som baserer seg på et nettverk av fagfolk, som er knyttet til ulike kompetanser på forskjellige fagområder (Regjeringen, 2014). På den måten streber WHO aktivt etter å ha en kompetent kunnskap til enhver tid. Avslutningsvis kan det også stadfestes at selv om organisasjonen innehar et globalt helseansvar, har WHO lite legal myndighet. Ved å ikke ha en slik myndighet resulterer det for eksempel i at de ikke kan formelt binde eller sanksjonere medlemsland (The Guardian, 2020). Dermed kan det slås fast at WHO ikke har noe særlig beslutningsmyndighet overfor andre medlemsland.

Dermed vil det nå bli redegjort for de viktigste poengene for WHO's pressekonferanse fra 11. mars 2020. Ettersom denne pressekonferansen hadde et utslagsgivende budskap, i forbindelse med en felles håndteringsstrategi av COVID-19 pandemien.

4.2 WHO's virtuelle pressekonferanse

I henhold til WHO's pressekonferanse den 11. mars 2020, så ble det hovedsakelig presentert noen nøkkelbegreper, som ville være av allmennfattelig betydning for befolkningen videre. Disse nøkkelbegrepene omhandlet karantene, sosial distansering, isolering og testing (WHO, 2020). Til sammen skaper disse nøkkelbegrepene en ny tilnærming, som i høy grad kan anses å omhandle en bestemt type rasjonalitet, som senere ble benyttet av myndighetene i flere land.

Testing er viktig for å kunne vite hvem som kan anses å være smittet, og hvem som ikke er det (WHO, 2020). Dette er fordi testingen vil være et nødvendig tiltak for å kartlegge omfanget av spredningen til viruset. Utfallet av testingen vil kunne resultere i karantene eller isolering. Karantene går altså ut på å skille smittede fra andre individer for å begrense videreføringen av viruset, mens isolasjon vil hovedsakelig omhandle en isolering for å dempe spredningen av viruset (WHO, 2020). Siden smitteutbruddet har vedvart i en lang periode kan føre til at myndighetene mister oversikt over hvem som er smittet, og derfor må man en skape sosial distanse mellom individer og de fleste samfunnsområder.

Utfallet av WHO's pressekonferanse var følgelig med å skape samtlige reaksjoner, i form av implementering av ulike nasjonale tiltak i forbindelse med Norges håndteringsstrategi av viruset. Dermed vil det neste avsnittet omhandle en redegjørelse av nedstengningsperioden i Norge fra den 12. mars. til sommeren 2020.

4.3 Nedstengningen i Norge

Den 12. mars vedtok helsedirektoratet de mest omfattende tiltakene for å bekjempe korona viruset siden fredstid (Helsedirektoratet, 2020a).

Videre var det hovedsakelig fem tiltak som berørte ulike samfunnsområder som ble vedtatt under denne pressekonferansen. Tiltakene som ble introdusert av regjeringen, omhandlet blant annet en nedstenging av offentlige utdanningsinstitusjoner, innreise karantene til Norge forbud mot ulike arrangementer og tilbud. I tillegg ble forbud mot utenlandsreise for helsepersonell og en meters avstandsregelen på offentlige steder. (Helsedirektoratet, 2020a). Disse tiltakene fikk dermed følgelig konsekvenser for borgernes egenrådighet, da anbefalingene fra helsedirektoratet oppfordret befolkningen til å oppholde seg mer privat enn på offentlige plasser.

Veien videre fra den 12. mars var altså preget av mer omfattende tiltak, mens de senere månedene som mai og juni var preget av mindre inngripende tiltak. Regjeringen iverksatte dermed en kontrollstrategi i sommerperioden, kontra den tidligere strategien ved som forelå i begynnelsen av pandemien (Regjeringen, 2020a). Kontrollstrategien gikk i all hovedsak ut på å forhindre at smitten blusset seg opp igjen, i den grad det var mulig. Kontrollstrategien ble derfor iverksatt for å forhindre en økt belastning av helsetjenesten (Regjeringen, 2020a). Fra den 7. mai implementerte regjeringen noen forhåndsregler for hva en borger kan foreta seg. Disse forholdsreglene omhandlet hovedsakelig i hvilken grad regjeringen kunne gjenåpne samfunnet, med hensyn til det sosiale aspektet. På bakgrunn av disse reglene, så økte blant annet antallet personer en kunne treffe i private sammenhenger fra fem personer til 20 personer med et forbehold om å holde en meters avstand. Idrettshaller kunne også gjenåpnes, med en oppfordring om at Helsedirektoratets anbefalinger ble videre opprettholdt (Regjeringen, 2020a). Videre vedtok regjeringen den 11. mai en gjenåpning av de mest nødvendige utdanningsinstitusjonene, som grunnskoler og videregående skoler. Mens høyere utdanningsinstitusjoner som høyskoler og universiteter forble digitale i forbindelse med gjennomføringen av undervisningen (Regjeringen, 2020a).

For sommeren 2020 ville pandemi håndteringen vise seg å være mer under kontroll. Til tross for denne kontrollen av viruset, så frarådet likevel helsemyndighetene på det sterkeste unødvendige utenlandske reiser frem til 20. august (Regjeringen, 2020b). Ettersom denne frihets innskrenkelsen kunne virke ubeleilig, overfor borgerne, så ble det likevel den 1. juni tatt sikte på i høy grad å gjenåpne næringslivet igjen. Gjenåpningen av næringslivet tok sikte på å åpne serveringssteder som solgte alkohol og hadde dette, som sin hovedkilde for inntekt. Videre ble også fornøylesparker og organisert svømming i høyere grad tillatt (Regjeringen, 2020c). I midten av juni så kunne gjenåpningen av samfunnet, forestille en normaltstand. Ved at det ble det vedtatt den 12. juni (Regjeringen, 2020d) med sikte på at den 15. juni, større sosiale sammenkomster kunne være tillatt, og hvor opptil 200 personer kunne samles på diverse sosiale arenaer slik som treningssenter, kino og andre kultur og fritidsarrangementer.

Et sentralt poeng for den videre gjenåpningen av samfunnet, var det Erna Solberg uttalte seg om på pressekonferansen den 12. juni 2020.

Ved at: «*Vi får større frihet - men dette er frihet under ansvar.*» (Solberg, 2020).

Dette sitatet kan knyttes opp til gjenåpningen av samfunnet, ved at det ble presisert viktigheten av at det foreligger noen vilkår for den videre opprettholdelsen av de nasjonale tiltakene. Operasjonaliseringen av de nasjonale tiltakene var en del av den senere omfattende kontrollstrategien til regjeringen, som kom den 7. juli, og ble omtalt for TISK (Helsedirektoratet, 2020b). Kontrollstrategien TISK omhandlet testing, isolering, smittesporing og karantene.

Det neste året som fulgte, kunne det sies at befolkningen ble mindre oppmerksomme for den videre opprettholdelsen av de nasjonale tiltakene. Den mindre oppmerksomheten til befolkningen, kan blant annet illustreres ved at statsministeren Erna Solberg, ikke var oppmerksom på reglementet, og dette førte til et smittevern brudd (NRK, 2021).

Videre vil det følgende avsnittet omhandle en redegjørelse av betydningen for WHO's anbefalinger overfor Norge.

4.4 WHO's anbefalinger overfor Norge

Under WHO's pressekonferanse ble det fremlagt hvordan helseorganisasjonen tok sikte på å håndtere virusutbruddet på et globalt nivå. Denne håndteringen omhandlet blant annet hvordan individer burde forholde seg til karantene, sosial distansering, isolering og testing. Det kan derfor påpekes at oppfordringene fra WHO ble videre implementert av den norske regjeringen, hovedsakelig på bakgrunn av denne pressekonferansen. Dette medførte et slags samspill mellom WHO's oppfordringer og Norges implementering av disse. Et eksempel på dette var den sosiale distanseringen, som WHO oppfordret til. Det kan dermed tyde på at oppfordringene fra WHO i sterkere grad ble oppfattet som et påbud fra norske myndigheter. Dermed vil det være interessant å undersøke samspillet mellom Norge og WHO. Dette samspillet kan forstås på bakgrunn av den historiske tilknytningen siden 1948, da Norge var en av de fremste engasjerte statene for opprettelsen av FNs særorganisasjon vedrørende helse, i dag kjent som WHO (Regjeringen, 2014). Videre kan dette samspillet forstås ved at Norge var en av de fremste bidragsyterne, i form av frivillig økonomiske bidrag til WHO. Helseorganisasjonen hadde derfor mulighet til å drive med helserettet forskning knyttet til diverse sykdommer som rammet verden (Regjeringen, 2014).

Samspillet mellom WHO og Norge vil dermed utgjøre et viktig element for tilegnelsen av hvorfor Norge innretter seg etter WHO's anbefalinger. Dette vil bli tydeligere belyst i del 4, ettersom dette også inngår som en del av forskningsspørsmålet.

Først og fremst vil det følgende avsnittet omhandle en sammenligning mellom Norge og Sverige, som det er tidligere blitt påpekt.

4.5 Sammenligning mellom Norge og Sverige

I perioden rundt mars 2020, ble det lagt to ulike strategier for å nedkjempe virusutbruddet for både Norge og Sverige. I en artikkel fremgikk det at Sverige sin strategi for håndtering av korona viruset gikk hovedsakelig ut på å danne en flokkimmunitet blant befolkningen, uten å forårsake alvorlig sykdom blant de smittede (Forskning, 2020). Flokkimmunitet kan altså oppnås når opp mot 90 prosent av befolkningen enten er blitt vaksinert eller smittet av en sykdom. Den svenske statsepidemiologen Anders Tegnell, hevdet at en viktig

forutsetning for flokkimmuniteten, var at risikogruppen ble i høy grad skjermet (Forskning, 2020). Motsetningsvis har strategien for å nedkjempe koronaviruset i Norge, vært en omfattende nasjonal nedstenging av flere samfunnsområder. Tegnell på sin side, hevdet at isolering av individer for å forhindre smitte, ikke er løsningen. Dette begrunnet han med at å isolere syke individer fra friske individer under en pandemi, historisk sett ikke har vist seg være lønnende. Dette argumentet baserte han på at dagens samfunn er betydelig mer globalisert enn tidligere (Forskning, 2020). Dermed kan det stadfestes Norge styres av politikerne, mens Sverige overlater håndteringen av pandemien til teknokratiets elite. Det er flere praktiske eksempler på forskjellige håndteringsstrategier mellom nabolandene. Blant annet, besluttet det svenske teknokratiet med Tegnell i spissen, å holde utdanningsinstitusjoner, fritids og kulturarrangementer åpne (Forskning, 2020). I motsetning til Sverige, valgte norske myndigheter en mer begrenset strategi, og besluttet at de fleste samfunnsområder enten måtte holde stengt eller operere hjemmefra der det var praktisk mulig. Videre ble hele Norges befolkning nødt til å følge regjeringens koronatiltak (Forskning, 2020). Følgelig, kan det oppstå spørsmål om det foreligger to ulike styringsrasjonaliteter mellom Norge og andre land, i dette tilfellet Sverige. De to landenes ulike håndteringsstrategier, tydet på to ulike tolkninger av WHO's anbefalinger.

Del 4 vil hovedsakelig omhandle en diskusjon basert på Norges oppfølging av WHO's anbefalinger, og om den kan indikere at det foreligger en forholdsvis lik styringsrasjonalitet. I tillegg, vil det bli tatt utgangspunkt i sammenligningen mellom Norge og Sverige. Denne sammenligningen er ment for å illustrere betydningen av Foucaults styringsteori tydeligere, samt hvordan den kan virke inn for forståelsen av Norges relasjon til WHO.

5.0 Del 4 Diskusjon og analyse

I den avsluttende delen av oppgaven vil det bli tatt utgangspunkt i empirien som tidligere er blitt belyst. Empirien er viktig å ta utgangspunkt i, da den danner et essensielt grunnlag for den videre utviklingen av diskusjonen i henhold til problemstillingen. For å kunne diskutere empirien, er det nødvendig å benytte den tidligere nevnte metoden diskursanalyse. Denne metoden, kan som nevnt knyttes opp imot Dunn og Neumann

(2016) sin fortolkning av hva diskurser innebærer. Diskursanalyse omhandler, som sagt, i all hovedsak midlertidige fikserte virkelighetsforståelser, som danner bestemte typer rasjonaliteter. Disse midlertidige fikserte virkelighetsforståelsene gjør det mulig for individer å handle. Sett i sammenheng med Hammers begrep om styringsrasjonalitet, tilsier det at styringsrasjonaliteter danner midlertidige fikserte virkelighetsforståelser, slik som en diskursanalyse også gjør. Forholdet mellom styringsrasjonalitet og diskurs kan i dette tilfellet forstås som at WHO iverksatte ulike anbefalinger under koronapandemien. Disse anbefalingene kan sies å ha dannet midlertidige fikserte meninger for Norge, da anbefalingene kan i høy grad sies å være relevante og midlertidige under en pandemi. Dermed kan det sies at diskurs og styringsrasjonalitet kan tilsynelatende være av samme art. Diskurs vil altså være videre et sentralt middel, for å kunne fortolke de to forskningsspørsmålene som tidligere er blitt presentert med utgangspunkt i styringsrasjonalitets teorien til Foucault.

Det første forskningsspørsmålet, omhandlet at pandemihåndteringen var et eksempel på en styring på distanse basert på en styringsrasjonalitet fra WHO overfor Norge.

Det sekundære forskningsspørsmålet omhandlet hvorfor norske myndigheter har innrettet seg etter WHO's anbefalinger. Dette spørsmålet vil bli tydeligere besvart ved å fokusere på hva som ligger til grunn for både myndighetene i Norge og Sverige sine beslutninger. Dermed vil del 4 av besvarelsen belage seg på en diskusjon med et utgangspunkt i disse forskningsspørsmålene.

Forskningsspørsmål 1: Er håndteringen av pandemien et eksempel på at WHO styrer Norge på distanse, basert på en styringsrasjonalitet?

For å kunne besvare det første forskningsspørsmålet, vil utgangspunktet være den tidligere utviklede hypotesen. Det fremgikk av denne hypotesen at siden Norge kan anses å være en suveren stat, vil det ikke i prinsippet være mulig for en utenforstående organisasjon som WHO å utøve en styring på distanse. Dermed må uttrykket "styring på distanse" forenes med styringsrasjonalitet i forbindelse med de relevante dataene, for å kunne besvare det første forskningsspørsmålet. Styring på distanse omhandlet at Norge kunne sies å bli indirekte styrt av WHO. Nøkkelbegrepene til WHO omhandlet testing, isolering, karantene og sosial distansering. Disse nøkkelbegrepene ble presentert av WHO under den virtuelle pressekonferansen, og vil være relevant data for del 4. I tillegg, er den tidligere nevnte

kontrollstrategien TISK som Norge benyttet i forbindelse med håndteringen av pandemien, relevant data. Det sentrale spørsmålet blir derfor om TISK kan sies å være en videreføring av nøkkelbegrepene til WHO. I og med at viruset spredte seg raskt, innførte WHO nøkkelbegrepene tidlig etter sin pandemierklæring. I mangel på bred kunnskap om det ny oppståtte viruset, valgte norske myndigheter dermed å innrette seg etter WHO's råd og anbefalinger. Etter hvert som myndighetene forstod at viruset hadde et varig feste, var det lite som tydet på at Norge ønsket å forkaste de tidligere rådene og anbefalingene til WHO. Forlengelsen av WHO's anbefalinger tyder på en økt tillit og lojalitet til WHO, helt fra begynnelsen av pandemien til den dag i dag. Den tidligere nevnte diskursanalysen tilsier derfor at WHO i høy grad har definert en fiksert mening overfor Norge, ved at Norge omdannet nøkkelbegrepene til WHO til TISK. Disse nøkkelbegrepene vil igjen medføre at helseorganisasjonen handler ut fra sin egen styringsrasjonalitet. Dette kan i teorien medføre en slags styring på distanse slik som det første forskningsspørsmålet tar utgangspunkt i, ved at Norge velger å følge WHO i tiden etter pandemien brøt ut. Derfor kan det sies at nøkkelbegrepene til WHO har preget Norges styringsrasjonalitet i form av at myndighetene har implementert disse anbefalingene, både på et nasjonalt og lokalt plan.

Ved å vise til det tidligere eksempelet med Erna Solbergs brudd på smittevernsreglementet, kan man i høyere grad forstå hvilken betydning styringsteorien til Foucault har i forbindelse med WHO's styringsrasjonalitet. Dette eksempelet viser at Erna Solberg kan handle ut ifra en annen styringsrasjonalitet, enn diskursen som foreligger hos WHO. Først og fremst, blir spørsmålet om Erna Solberg var bevisst på at handlingen hun utførte var i strid med det daværende lokale reglementet. Hvis dette var tilfellet, benyttet Solberg seg av sin individuelle frihet til å handle ut ifra sin egen rasjonalitet, og velge en annen styringsrasjonalitet enn WHO sin. Sett fra en annen side, ville Erna Solberg i utgangspunktet inneha samme styringsrasjonalitet som WHO, dersom hun ikke var bevisst over overtredelsen. Det kan også tenkes at Solberg ikke maktet å overholde reglementet på bakgrunn av konkurrerende diskurser, som forelå på det bestemte tidspunktet. De konkurrerende diskursene stod i dette tilfellet mellom Ernas private sosiale behov og hensynet til de daværende lokale tiltakene. Erna Solbergs brudd på smittevernreglene kan illustrere to differensierende styringsrasjonaliteter mellom Norge og WHO.

Konklusjonen på det første forskningsspørsmålet blir basert på den overnevnte diskusjonen, og Norges videreføring av WHO's nøkkelbegreper, også kjent som TISK. Derfor kan det tilsi at det foreligger en slags styring på distanse fra WHO overfor Norge gjennom TISK.

Likevel for å kunne konkludere på den overnevnte problemstillingen, så må det sekundære forskningsspørsmålet likevel tas stilling til.

Forskingsspørsmål 2: Hvorfor innretter norske myndigheter seg etter WHO's anbefalinger.

Det sekundære forskningsspørsmålet kan derfor også diskuteres på bakgrunn av den tidligere hypotesen. Hypotesen til dette forskningsspørsmålet, omhandlet om WHO kan anses å være en kredibel helseorganisasjon, siden Norge har tillit til deres kompetanse. Det vil derfor foretas en diskusjon på bakgrunn av denne hypotesen. Tidligere har det blant annet blitt redegjort for at den daværende helsedirektøren, Karl Evang var i betydelig grad med på å initiere opprettelses prosessen av WHO. Knyttet opp til dette forskningsspørsmålet kan det tilsi at Norge var en meget involvert aktør, allerede fra begynnelsen av opprettelses prosessen av WHO. Dette kan videre understrekes ved at flere norske aktører fikk en betydelig rolle innenfor WHO, som tidligere påpekt ble Gro Harlem Brundtland en nøkkel representant for Norge i WHO. Dette var på bakgrunn av at Brundtland var tidligere en sentral norsk politiker, som ble generaldirektør i en av verdens mest omfattende helseorganisasjoner. Ved at disse nøkkelpersonene ble tilknyttet WHO kan det medføre at Norge, som stat enklere kan innrette seg etter anbefalingene til WHO. Tilknytningen fra disse sentrale norske aktørene, kan altså sies å ha banet veien videre for et mulig samarbeid mellom WHO og Norge. Dette samarbeidet kan muliggjøres, ved at den norske befolkningen ble i høy grad mobilisert til å støtte seg bak dette internasjonale samarbeidet. Poenget med disse to norske eksemplene kan også underbygges med, det faktum at Norge er fremdeles en av de mest fremtredende landene, som yter frivillige økonomiske bidrag i forbindelse med WHO's fremste kjerneoppgaver. Gjennom disse økonomiske bidragene kan det derfor tilsi å foreligge en overensstemmelse med den tidligere utviklede hypotesen i forbindelse med at Norge og WHO har utformet et gjensidig samarbeid. Måten dette samarbeidet er utformet på, kommer tydeligere fram ved at WHO, som tidligere påpekt ikke har en legal myndighet til å binde Norge og andre medlemsland til deres råd og anbefalinger. På bakgrunnen av at WHO ikke har en legal

myndighet til å sanksjonere, kan det tyde på at Norge har en interesse av et samarbeid med WHO.

Videre kan samarbeids tematikken vedrørende Norge og WHO, illustreres tydeligere ved at svenske myndigheter som påpekt tidligere, ikke innretter seg etter WHO's anbefalinger slik Norge gjør. Det faktum at Sverige ikke innretter seg etter WHO, kan oppfattes som tankevekkende. Dette er fordi Sverige er nabolandet til Norge, og begge landene kan anses å være tilsynelatende like på de mest sentrale områdene. I forbindelse med håndteringen av COVID-19 pandemien ble det tidligere påpekt at Norge og Sverige iverksatte to ulike strategier. Norge vedtok en nedstenging av de mest sentrale samfunnsområdene, mens Sverige iverksatte en strategi om at mesteparten av befolkningen skulle oppnå flokkimmunitet. Disse strategiene kan dermed tilsi at det foreligger to forskjellige typer styringsrasjonaliteter i henhold til fortolkningen av WHO's anbefalinger. Knyttet opp imot disse strategitypene, så kan det hevdes at Sverige tolker i større grad WHO's anbefalinger med bakgrunn i et mer lokalt teknokratisk perspektiv. Dette kan forklares, ved at Sverige har en annen styringsrasjonalitet, enn den som befinner seg hos WHO ut fra Foucaults teori. På bakgrunn av del 3, ble fremhevet tidligere at Norges helsepolitikk kan sies å styres ut fra politikerne sine mest betydelige samfunns prioriteringer knyttet til pandemihåndteringen. Motsetningsvis blir Sverige sin helsepolitikk, som sagt utformet av teknokratene, ved at det er Anders Tegnell, som er i spissen, og i høy grad sitter med beslutningsmyndigheten knyttet til håndteringsstrategien til Sverige. Ettersom Tegnell innehar denne beslutningsmyndigheten, så medfører det at han som enkeltindivid kan knyttes opp til Max Weber sin forståelse av rasjonalitet. Fordi rasjonaliteten til Weber kan forstås i dette tilfellet med Tegnell, ved at han er i høy grad med på å forme styringsrasjonaliteten til Sverige, på bakgrunn av at han både er et enkelt individ og en selvstendig leder. Webers teori om rasjonalitet på individnivået kan derfor anses å være til stede i forbindelse med Sveriges håndteringsstrategi av pandemien. Basert på håndteringsstrategien til Sverige, kan det tilsi at svenske myndigheter bryter med innrettelsen av anbefalingene til WHO, som Norge i større grad er et eksempel på. Norge og Sveriges styringsrasjonaliteter kan derfor illustreres tydeligere ved å anvende analogien i eksempelet med Erna Solberg, siden dette eksempelet kan ses ut ifra et annet perspektiv ved at Sverige går imot styringsrasjonaliteten til WHO. Svenske myndigheter kan derfor sies å ha hovedsakelig to alternativer, i forbindelse med innrettelsen etter WHO i henhold til Foucaults styringsteori. Disse alternativene handler på den ene siden om at svenske

myndigheter velger å innrette seg etter anbefalingene til WHO, eller på den annen side unnlater Sverige å innrette seg. Hvis Sverige ikke velger å innrette seg så vil dette være en motsettende styringsrasjonalitet overfor WHO og Norge. Dermed vil ikke Sverige anses å dele samme styringsrasjonalitet. På den andre siden hvis Sverige velger å innrette seg etter disse anbefalingene, så kan det medføre at svenske myndigheter deler samme styringsrasjonalitet som Norge og WHO. Ettersom det tidligere er blitt understreket at sistnevnte tilfellet gjelder for Sverige, så vil det være mest nærliggende å slutte seg til et standpunkt om at Sveriges styringsrasjonalitet er ulik, den som befinner seg hos Norge. Dermed kan det hevdes at det foreligger to ulike styringsrasjonaliteter. Ettersom Norge og WHO innehar en kollektiv styringsrasjonalitet, mens Sverige har sin egen styringsrasjonalitet i forbindelse med COVID-19 pandemien. Denne skildringen av Sverige og Norge resulterer i et mulig argument for besvarelsen av det sekundære forskningsspørsmålet. Det sekundære forskningsspørsmålet var som sagt hvorfor Norge innretter seg etter WHO's anbefalinger.

Konklusjonen på dette forskningsspørsmålet blir hovedsakelig basert på at Norge har hatt et samarbeid med WHO helt siden opprettelsen. Dette poenget underbygges tydeligere ved at Sverige er et eksempel på at en innrettelse etter WHO ikke er obligatorisk, men valgfritt. Innrettelsen etter WHO er valgfritt, fordi som påpekt tidligere innehar ikke WHO en legal myndighet til å kunne treffe bindende anbefalinger overfor medlemsstatene. Dette kan tyde på at Sverige har en ulik styringsrasjonalitet i forhold til Norge.

Likevel må det foretas en endelig konklusjon for den tidligere nevnte problemstillingen. Dermed vil det følgende avsnittet omfatte en konklusjon på problemstillingen.

6.0 Konklusjon

Formålet med denne besvarelsen var å redegjøre for hvordan styringsforholdet mellom WHO og Norge kan sies å være under COVID-19 pandemien, med utgangspunkt i Foucaults teori om styringsrasjonalitet. Det ble tidligere påpekt at begrepet befolkning var et omfattende begrep, og som utgjorde en sentral del av styringsrasjonaliteten til Foucault. Ved at befolkningsbegrepet til Foucault, tok sikte på en styring på bakgrunn av en hel

befolkning, og ikke en bestemt familie slik det tradisjonelt hadde vært. Et sentralt poeng i denne besvarelsen, var også Norges videreføring av nøkkelbegrepene til WHO, i form av TISK. TISK ble dermed påpekt til å være en form for rasjonalitet, som både Norge og WHO delte. Avslutningsvis tilsa sammenligningen mellom Sverige og Norge at Tegnell, som sagt var en selvstendig leder som brøt med styringsrasjonaliteten til WHO, og at dette også medførte at Norge og Sverige ikke delte samme styringsrasjonalitet.

Basert på denne drøftelsen av denne empirien, må den overnevnte problemstillingen besvares, som handlet om: *Er håndteringen av pandemien i Norge er et eksempel på at WHO og Norge deler samme styringsrasjonalitet?*

Gjennom denne besvarelsen ble det som sagt stadfestet at Norge og WHO synes å ha dannet et gjensidig samarbeid. Dette samarbeidet medfører at begge land har en tilsynelatende lik styringsrasjonalitet ved at Norge har videreutviklet WHO's logikk. Konklusjonen vil derfor basere seg på bakgrunn av den tidligere diskusjonen, ved at konklusjonen blir at *håndteringen av pandemien i Norge er et eksempel på at WHO og Norge deler samme styringsrasjonalitet.*

7.0 Referanseliste

- Amundsen, Bård. 2020. «Sverige vil trolig la 60 prosent bli smittet for å skape flokkimmunitet.» *Forskning*, 16. mars. 2020. <https://forskning.no/sykdommer-virus/sverige-vil-trolig-la-60-prosent-bli-smittet-for-a-skape-flokkimmunitet/1655874>
- Arbeiderpartiet. «Leder i arbeiderpartiet.» Hentet 07. mai, 2021. <https://www.arbeiderpartiet.no/politikere/jonas-gahr-store/>
- Bratberg, Øivind. 2017. *Tekstanalyse for samfunnsvitere*. Oslo: Cappelen Damm akademisk <https://www.nlb.no/boker/voksne/fag-og-fakta/samfunn/tekstanalyse-for-samfunnsvitere-1>
- Buranyi, Stephen. 2020. «The WHO v corona: why it can't handle the pandemic.» *The Guardian*, 10. April, 2020. <https://www.theguardian.com/news/2020/apr/10/world-health-organization-who-v-coronavirus-why-it-cant-handle-pandemic>
- Dunn, Kevin C og Iver B. Neumann. 2016. *Undertakning discourse analysis for social research*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Espinosa, Arturo. 2012. «Michel Foucault for PIFAL.» Tegning av Michel Foucault. Forside bilde. 01. september, 2012. https://www.flickr.com/photos/espinosa_rosique/7908579302/in/photolist-d3Rx6y-NRwDzc-2h3pgms-Qc4mfB-BFcrG-dias2J-9grAop-PD865c-nCAhxU-oEGgKQ-YzDGwe-76fqV6-2cMrC2G-9ukiPP-241ABXR-bqbpTs-oQvnFj-8J41Ln-23ysQG9-PoLGE-jzLrdF-6iwXXE-avreoM-5etbV-aZ7xak-yHU9Km-7t6qs6-76dxkW-8RzvJT-a3RgtH-PzVhKS-7L15m3-NowD3G-3aJ5uj-98W6Cy-4dRiB8-Dot3JA-DnGxds-7cisNf-86fPAu-4Tq9qG-2iw6Z2Y-adghnL-84o17r-2estTFP-21BVC8M-4Tq9rQ-98cRGo-4Tq9sb-4Tq9tJ
- FN, «Verdens helseorganisasjon (WHO).» Hentet: 15. mai, 2021. <https://www.fn.no/om-fn/fns-organisasjoner-fond-og-programmer/verdens-helseorganisasjon-who>
- Foucault, Michel. 2002. *Forelesninger om regjering og styringskunst*. Oversatt av Iver B. Neumann. Oslo: Cappelens Forlag.
- Grimen, Harald og Nils Gilje. 1993. *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger; innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Bergen: Universitetsforlaget.
- Hammer, Svein. 2021. «Foucault, governmentality og det nyliberale Norge.» *Agora* 2020 (37) :62-85. <https://doi.org/10.18261/ISSN1500-1571-2020-03-04-04>
- Helsedirektoratet. 2020a. «Helsedirektoratet har vedtatt om fattende tiltak for å hindre spredning av Covid-19.» Oppdatert 12. mars, 2020. <https://www.helsedirektoratet.no/nyheter/helsedirektoratet-har-vedtatt-omfattende-tiltak-for-a-hindre-spredning-av-covid-19>
- Helsedirektoratet. 2020b. «Operasjonalisering av testing, isolering, smittesporing og karantene (TISK) ved covid-19 i kommunene.» Oppdatert 03. juli, 2020. https://www.helsedirektoratet.no/tema/beredskap-og-krisehandtering/koronavirus/anbefalinger-og-beslutninger/Operasjonalisering%20av%20testing%20isolering%20smittesporing%20og%20karantene%20030720.pdf/_attachment/inline/ee410417-4223-4843-8a3b-

- [3e003d75fc3b:66a41c9a81a1ec49ce66b1450e3dd27ab9721545/Operasjonalisering%20av%20testing%20isolering%20smittesporing%20%20og%20karantene%20030720.pdf](https://www.helsenorge.no/operasjonalisering%20av%20testing%20isolering%20smittesporing%20%20og%20karantene%20030720.pdf)
- Helsenorge. 2020. «Koronavirus – fakta og håndtering i Norge». Oppdatert 07. mai 2020. <https://www.helsenorge.no/koronavirus/fakta-og-handtering-i-norge/>
- Neumann, Iver B. 2019. «Cappelens upopulære podkast». 30. september, 2019. *Michel Foucault - Forelesninger om regjering og styringskunst*. Samtale med Helge Jordheim. Mp3 audio. 40:36. https://www.cappelendamm.no/cappelendamm/podcast/Cappelens_upopul_re/article.action?contentId=159089
- Jacobsen, Dag Ingvar. 2018. *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Cappelen Damm.
- Lundberg, Kirsten. 2003. «Credible Voice: WHO-Beijing and the sars Crisis.» Case studie, Columbia University. https://ccnmtl.columbia.edu/projects/caseconsortium/casestudies/112/casestudy/www/layout/case_id_112_id_776.html
- Regjeringen. 2014. «Verdens helseorganisasjon.» Oppdatert 16. desember, 2014. <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/innsikt/internasjonalt-helsesamarbeid/innsikt/verdens-helseorganisasjon-who/id435126/>
- Regjeringen. 2020a. «Regjeringens plan og justering av Koronatiltak.» Oppdatert 07. mai, 2020. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringens-plan-og-justering-av-koronatiltak/id2701493/>
- Regjeringen. 2020b. «Nye råd om ferie- og fritidsreiser.» Leserdato 31.mars, 2021. <https://www.regjeringen.no/no/tema/Koronasituasjonen/tidslinje-koronaviruset/id2692402/>
- Regjeringen. 2020c. «Åpner sakte men sikkert opp for næringslivet.» Oppdatert 07. mai, 2020. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/apner-sakte-men-sikkert-opp-for-naringslivet/id2701535/>
- Regjeringen. 2020d. «Justering av koronatiltak fra 15. juni.» Oppdatert 12. Juni, 2020. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/justering-av-koronatiltak-fra-15.-juni/id2706388/>
- Remen, Anne Cecilie og Pedja Kalajdzic. 2021. «Erna Solberg og familien brøt anbefalinger og regler om smittevern: – Jeg kan bare beklage.» *NRK*, 23. mars, 2021. <https://www.nrk.no/norge/erna-solberg-og-familien-brot-smittereglene--beklager-1.15422762>
- Rushton, Simon. 2019. *Security and public health*. Cambridge, UK: Polity. EBSCOhost e-books. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=2149070&site=ehost-live>.
- Solberg, Erna. 2020. «Statsministerens innlegg på pressekonferanse om korona-situasjonen.» Regjeringen. Leserdato 02. april, 2021. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/statsministerens-innlegg-pa-pressekonferanse-om-korona-situasjonen-12.06.20/id2706447/>
- Tmaximumge. 2020. «Coronavirus cell.» Bilde av korona virus. Forside bilde. 17. april, 2020. <https://pxhere.com/en/photo/1608796>
- Weber, Max. 2000. *Makt og byråkrati*. Utvalg og innledning av Egil Fivelstad. Oversatt av Dag Østerberg. Oslo: Gyldendal

- WHO. «Former Director-General: Dr Gro Harlem Brundtland.» Hentet 07. mai, 2021. <https://www.who.int/dg/brundtland/en/>
- WHO. 2020. «Virtual press conference on COVID-19 – 11 March 2020. » Oppdatert 11. mars, 2020. https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/transcripts/who-audio-emergencies-coronavirus-press-conference-full-and-final-11mar2020.pdf?sfvrsn=cb432bb3_2